

(totální extrakt). Za výtahy lze žádati též z rejstříku obchodního a společenstev, z knih depositních, matrik a pod.

II. Poplatky.

V ohledu poplatkovém podléhají výtahy dle pol. s. 17 popl. zák. kolkovému poplatku, jenž obnáší:

a) Z výtahů z veřejných knih v tuzemsku, jež se vedou o držbě a vlastnictví nemovitostí a oprávnění jim na roveň postavených a o právech a břemenech na nich váznoucích jakož i o soudních depozitech (knihy pozemkové, desky zemské, knihy hypoteční, notifiční, horní, depositní a pod.) vyjímajíc od poplatku osvobozená stvrzení o úředních úkonech k zapsaným listinám připojená, 2 kor. z každého archu. (Žádá-li strana za vyhotovení knihovního výtahu o více knihovních tělesech, budiž zapraven ze společného knihovního výtahu kolkový poplatek dle pol. s. 17 a nikoli dle počtu knihovních těles, nýbrž dle množství použitých archů — min. nař. ze dne 16. ledna 1894 č. 3 ř. z.).

b) Výtahy z knih v cizozemsku vedených podléhají témuž kolkovému poplatku jako vysvědčení, t. j. vydávají-li se od úřadů zeměpanských kolku 2 kor. z prvního archu, vydávají-li se od jiných úřadů neb osob soukromých kolku 1 kor. z každého archu (pol. s. 116 a, aa, bb. popl. z.).

c) Výtahy z úředních spisů nebo ze soukromých spisů úředně uschovaných jsou podrobeny témuž kolku jako opisy.

Výtahy z denníků obchodních dohodců budtež opatřeny kolkem 1 kor. z každého archu; i když se jich pak před soudem užije, nepodléhají již dalšímu poplatku (zák. ze dne 29. února 1864 č. 20 ř. z. § 13). O výtazích z knih obchodních a živnostenských viz čl. Knihy obchodní.

Výtisk povinný viz Tisk a právo tiskové a Tiskopisy periodické.

Vyučování náboženství viz Náboženství.

Vyučování soukromé.

I. Význam.

Za posledních dob veden mnohostranný a živý spor o otázce, zda a pokud škola a vyučování neodvislými a samostatnými býti mají. Vzplanul tuhý boj o školu, ježto k ní pozvedali nároky stát, církve a jednotlivé národnosti v tom správném poznání, že ten, kdo ovládá školu, ovládá i plným právem duchovní i mravní rozvoj lidu. Ve čl. »Školy národní« podán byl historický rozhled o různých konfliktech, v nichž se byl stát ocitnul; zde budiž poukázáno jen k tomu, že konečně po dlouhých bojích proktestila si cestu myšlénka, že veškero učení, vychovávání a vyučování v moderních státech nedá se již vtěsnati v ony úzké meze soustav někdejších, že však s druhé strany — třeba by se svoboda učení a vyučování plným právem hlásily o uznání — musí stát hájiti vliv svůj jemu nad školami a vyučování přiznaný a že musí bez obmezení dalšího vykonávati kontrolu a vrchní dohled nad školami a vyučováním, ať již zakládá a vydržuje učebny stát sám nebo jiné korporace neb osoby třetí. Úlohou státu jest, aby cestou zákonodárnou vytkl prostředky a opatření k tomu cíli, by s jedné strany ochránil před jakýmkoli dotčením svobody učení a vyučování a vystříhal se každého zbytečného poručnickování jako závady úspěch podkopávající, s druhé strany však zřetel jeho věnován býti musí tomu, aby s celou autoritou ku platnosti přivedl právo vrchního dozoru